

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1945 kl. 3 em.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion angående nedbringande av avgiften för nyinstallation av telefonapparater.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 355, har herr *Adolfsson m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i syfte att nedbringa avgiften för nyinstallation av telefonapparater till 20 kronor.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande från *telegrafstyrelsen*, som i huvudsak anfört följande.

Den av motionärerna åsyftade avgiften för nyinstallation av telefonapparater avser inträdesavgiften för huvudapparat, vilken avgift utgjorde 20 kronor under en lång följd av år före den 1 januari 1942. Inträdesavgiften för s. k. anknytningsapparat utgick under samma tid med 10 kronor. Telegrafstyrelsen vill framhålla, att förenämnda inträdesavgifter långt ifrån täcka de med installationen förenade kostnaderna för arbete och materiel (apparat, ledning och stationsutrustning). Engångskostnaden för installation av en huvudapparat uppgår sålunda till ett många gånger större belopp än inträdesavgiften.

Telegrafstyrelsen erinrar om att antalet telefonapparater vuxit från 787 400 år 1938 till 1 148 000 år 1944 i tämligen jämn serie, ehuru inträdesavgiften på grund av nödvändigheten att på grund av brist på materiel och arbetskraft begränsa den stora abonnenttillströmningen höjts två gånger, först från den 1 januari 1942 till 50 resp. 25 kronor, och sedan från den 6 augusti 1942 till 100 resp. 50 kronor. Abonnemangsgifterna ha bibehållits vid samma nivå under hela kriget. Efter 1942 inträdde först någon nedgång i antalet nya abonnemang, men redan 1944 slogs rekordet från år 1941.

Telegrafstyrelsen anför härefter: »Av efterföljande tablå framgår, hur nettoökningen av antalet huvudabonnemang sedan förkrigstiden fördelar sig på olika kategorier abonnenter. Vid jämförelse mellan de under avdelning A i tablå återgivna siffrorna för årsperioden 1 juli 1938—30 juni 1939 och år 1944 finner man, om man bortser från grupperna 7 och 8 d, vilka representera ett mycket litet antal abonnenter, att ökningen

varit störst för hantverkare, arbetare samt lantbrukare och fiskare. Det vill således synas som om telefonen — trots höjningen av inträdesavgifterna — vunnit spridning i vida kretsar.

	1/7 38— 30/6 39	År					Procentuell ökn. vid jämförelse mel. 1/7 38— 30/6 39 o. 1944
		1940	1941	1942	1943	1944	
A. Personer.							
1. Större företagare, högre tjänstemän m. fl.	7 617	3 784	6 909	4 924	6 244	7 903	3,7
2. Mindre företagare	6 362	927	4 655	2 925	4 194	5 636	—11,4
3. Hantverkare	3 219	1 208	3 286	1 458	2 085	3 632	12,8
4. Lägre tjänstemän m. fl.	9 386	6 639	11 605	5 375	6 240	9 780	4,2
5. Arbetare	4 652	3 023	5 938	2 516	2 834	5 218	12,2
6. Lantbrukare och fiskare ..	7 736	6 732	12 763	9 295	7 942	9 406	21,6
7. F. d. yrkesutövare	358	255	470	303	385	516	44,0
8a. Herr	3 068	1 877	3 373	1 199	1 727	2 631	—14,2
8b. Fru	1 835	497	1 802	553	1 038	1 997	8,8
8c. Fröken	2 047	1 135	1 958	527	944	1 721	—15,9
8d. Diverse	475	378	515	352	452	808	70,1
B. Företag.							
1. Affärsföretag med minst 2 huvudabonnemang	2 244	818	2 113	2 341	2 423	2 958	31,8
2. Affärsföretag med endast 1 huvudabonnemang	1 765	—10	1 191	1 305	1 620	2 570	45,6
C. Statliga och kommunala inrättningar							
	1 626	5 618	4 687	4 194	4 356	5 062	211,3

När frågan om höjning av avgifterna var aktuell sommaren 1942, övervägde telegrafstyrelsen om icke samma syfte som med en höjning av inträdesavgifterna skulle kunna uppnås genom att öka abonnemangavgifterna. En sådan åtgärd beräknades emellertid komma att framtvinga ett större antal annulleringar av abonnemang, tecknade av de ekonomiskt svagaste abonnenterna, varför styrelsen bland annat av detta skäl ansåg en sådan lösning olämplig. Styrelsen fann därför den lämpligaste lösningen vara att genom en relativt kraftig höjning av inträdesavgifterna söka utestänga mindre nödvändiga telefonabonnemang.

På grund av den fortgående starka abonnentökningen och med hänsyn till det alltjämt bekymmersamma läget i fråga om tillgång på materiel och arbetskraft äro restriktiva åtgärder i syfte att begränsa tillströmningen av nya abonnenter fortfarande nödvändiga. Motionärerna ifrågasätta en annan form av restriktioner än den nuvarande och åsyfta tydligen införande av behovsprövning. Det förefaller som om motionärerna tänkt sig att behovet av telefon skulle prövas genom en undersökning av telefonspekulantens förhållanden i varje särskilt fall. Härtill vill telegrafstyrelsen

meddela, att det vid en dylik prövning skulle gälla att söka skipa rättvisa mellan omkring 10 000 telefonspekulanter per månad. Klart är, att en sådan prövning måste bli en synnerligen tungrodd apparat, vilken skulle kräva mycket personal med en ingående kännedom om allmänhetens förhållanden. Telegrafverket har emellertid icke tillgång till personal för dylika uppgifter, vilka måste anses ligga helt vid sidan av telegrafverkets verksamhet. En behovsprövning skulle — om den överhuvud taget är praktiskt genomförbar — medföra försämring av telefonservicen, vilken försämring i första hand skulle taga sig uttryck i ökade väntetider för erhållande av telefon. Att en åtgärd av detta slag skulle skapa en synnerligen stark irritation bland allmänheten är säkert, och telegrafstyrelsen kan icke finna, att läget fordrar åtgärder av så drastiskt slag, framför allt som kriget nu synes lida mot sitt slut.

Telegrafstyrelsen är emellertid väl medveten om att det finnes ett latent telefonbehov i landet och att det fördenskull är synnerligen önskvärt med en nedsättning av inträdesavgifterna för telefonabonnemang. Det är också telegrafstyrelsens avsikt att föreslå nedsättning av dessa avgifter när läget i fråga om tillgång på materiel och arbetskraft lättar.

Såsom av det ovan anförda framgår, kommer telegrafstyrelsen att så snart förhållandena det medgiva föreslå åtgärder i syfte att nedbringa inträdesavgifterna för telefonabonnemang. Styrelsen får därför hemställa, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Andra kammaren har helt nyligen förehaft denna fråga i annat sammanhang. I sitt utlåtande nr 9 i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1945/46 i avseende å bland annat telegrafverket har statsutskottet — under erinran om den ovan relaterade utvecklingen — beträffande inträdesavgifterna för telefonabonnemang anført följande: »För de ekonomiskt mera ogynnsamt ställda befolkningslagren måste en inträdesavgift av 100 kronor uppenbarligen verka rätt betungande. Det är självfallet önskvärt, att inträdesavgiften, i den mån krigstidens anläggningssvårigheter lätta, kan återföras till en mera normal storleksordning.

Så länge nuvarande knapphetsläge fortfar, iärer försiktighet vid planläggning av hithörande arbeten böra iakttagas. Utskottet anser dock, att sådana mindre förbättringar och justeringar böra komma till stånd, som erfordras för att allmänhetens berättigade krav på en god och smidig kundtjänst må bli tillgodosedda.»

Kammaren biföll utskottets hemställan.

För egen del får *utskottet* anføra följande.

Utskottet finner de synpunkter, som telegrafstyrelsen i sitt ovan återgivna utlåtande anført, vara värda beaktande. Utan tvivel skulle en återgång till de tidigare tillämpade lägre inträdesavgifterna ur flera synpunkter

Utskottet.

vålla avsevärda svårigheter för telegrafverket. De grundsatser, som verket under krisen tillämpat i förevarande fråga, ha ock nyligen vunnit andra kammarens godkännande. Utskottet, som finner det önskvärt att inträdesavgiften i den mån kristidens anläggningssvårigheter lätta kan återföras till en mera normal storleksordning, finner sig under nu rådande förhållanden förhindrat att föreslå med motionen avsedda åtgärder och hemställer fördenskull,

att motionen II: 355 icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1945.

På utskottets vägnar:

L. O. SKANTZE.

Närvarande: herr *Skantze*, fru *Svedberg*, herrar *Boman* i Stavsund, *Severin* i Gävle, *Persson* i Svensköp, *Engström*, *Jansson* i Aspeboda, *Fahlman*, *Thapper*, *Swedberg*.
